

Justis- og beredskapsdepartementet
v/Rednings- og beredskapsavdelingen
Postboks 8005 Dep

0030 OSLO

Deres ref: 201201099

Vår ref: 12/792-10/STPE

Oslo, 30.05.2012

HØRING - NOU 2012:4 TRYGG HJEMME - BRANNSIKKERHET FOR UTSATTE GRUPPER

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 21. februar 2012 vedrørende NOU 2012:4 Trygg hjemme – Brannsikkerhet for utsatte grupper. JD ber om eventuelle innspill eller merknader innen 1. juni 2012.

Utlendingsdirektoratet har følgende kommentarer til utvalgets rapport.

Branntekniske krav til mottaksbygninger

Utvalget ser ikke behov for strengere regler for asylmottak generelt (...), se kapittel 6.8 side 125 første avsnitt høyre spalte.

Plan- og bygningsloven oppstiller krav til planlegging og bygging av nye bygg, større ombygninger og bruksendringer. Forskrift om tekniske krav til byggverk (heretter TEK 10) angir nærmere det minimum av egenskaper et byggverk må ha i Norge. Direktoratet for Byggkvalitet har utarbeidet en veileder til TEK 10 som forklarer forskriftens krav, utdypet innholdet i dem og gir føringer for hvordan kravene kan etterleves i praksis.

Ut fra den trussel en brann kan innebære for skade på liv og helse skal byggverk, eller ulike bruksområder i et byggverk, plasseres i risikoklasser. Risikoklassene skal legges til grunn for prosjektering og utførelse for å sikre rømning og redning ved brann. Tidligere veileder (til TEK 97) plasserte ordinære asylmottak i risikoklasse 4, mens transittmottak var plassert i risikoklasse 6. I forbindelse med ny plan- og bygningslov og ny TEK 10, plasserer ny veileder til TEK 10 både ordinære asylmottak og transittmottak i risikoklasse 6. Endringen i veilederen innebærer at alle nye asylmottak, uavhengig av om det dreier seg om nybygg, større ombygninger eller bruksendringer, skal være sprinklet og ha brannalarmanlegg.

Det er imidlertid ikke kun ved nyetableringer av mottak at de endrete kravene til byggteknisk brannsikkerhet vil kunne føre til økte kostnader og praktiske utfordringer. TEK 10 og veilederen skal være normgivende for brannvernmyndighetene og forsikringsbransjen. Veilederen kan få betydning for brannvernmyndighetenes tolkning av forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn (FOR-2002-06-26-847) § 2-1 som kan føre til at brannvernmyndighetene kan kreve sprinkling i eksisterende asylmottak. Vi har videre erfaring med at forsikringsselskapene krever at driftsoperatører av asylmottak etterlever de tekniske kravene til byggverk som stilles i veilederen til TEK 10 ved inngåelse og forlengelse av forsikringsforhold. Endringen får således også konsekvenser for eksisterende asylmottak og dens driftsoperatører.

Utlendingsdirektoratet er enig i utvalgets vurdering av at gjeldende lover og forskrifter gir tilstrekkelige retningslinjer på byggeteknisk sikkerhet mot brann.

Vi mener imidlertid at risikoklassifiseringen av ordinære asylmottak i ny veileder ikke er i overensstemmelse med TEK 10 § 11-2. Det fremgår av tabellen i § 11-2 at bygninger, der beboere kjenner til rømningsveiene, skal plasseres i risikoklasse 1-4, mens bygninger der beboerne ikke er kjente med rømningsveiene skal plasseres i risikoklasse 5-6. Bakgrunnen for at ordinære asylmottak i henhold til tidligere veileder var plassert i risikoklasse 4 er at beboerne kjenner til rømningsveiene. Utlendingsdirektoratet er derfor usikker på om det er grunnlag for å endre risikoklassifiseringen av ordinære asylmottak.

Vi synes for øvrig at veilederen til TEK 10 bør være mer nyansert når det gjelder risikoklassifiseringen av mottaksbygg. Vi påpeker at dagens mottakssystem består av svært ulik bygningsmasse; alt fra leiligheter og eneboliger til store institusjonsliknende bygg. Utlendingsdirektoratet fikk ikke anledning til å delta i utarbeidelsen og høringsrunden av veileder til TEK 10. Vi har derfor tatt kontakt med Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) for å avklare om det er mulig å differensiere risikoklassifiseringen i forhold til de ulike typer mottaksbygg, siden det først og fremst er egenskapene ved de ulike bygningene som er relevant ved vurderingen av brannsikkerhetstiltak. Utlendingsdirektoratet mener at eneboliger, rekkehus, leiligheter og andre mindre boenheter som brukes til innkvartering av asylsøkere ikke nødvendigvis skal plasseres i risikogruppe 6 med krav til sprinkling og brannalarmanlegg.

Utlendingsdirektoratet gjør for øvrig oppmerksom på at endringen kan få betydelige konsekvenser av både økonomisk og praktisk art hvis det er slik at alle mottak skal sikres med sprinkelanlegg. Et foreløpig anslag viser at oppgradering av dagens mottak i tråd med krav til sprinkling og brannalarmsystem kan utgjøre en engangskostnad mellom 420 millioner og 756 millioner. Krav til sprinkling vil etter all sannsynlighet også kunne føre til at nye mottak ikke kan etableres i like høy tempo enn tidligere, som igjen vil vanskeliggjøre Utlendingsdirektoratets muligheter til å raskt håndtere store og uventete økninger i asylankomstene. Vi viser for øvrig til vårt brev til Innvandringsavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet av 20. april 2012, vår referanse 12/1535-1/PES.

Sektoransvar og tilsynsmyndighet

Utvalget ser ikke behov for strengere regler for asylmottak generelt, men det er viktig at gjeldende regler følges opp gjennom tilsyn. (...) For øvrig viser vi til behovet for oppfølging av internkontroll i mottak, som også bør omfatte beboermøter, opplæring og øvelser, se kapittel 6.8 side 125 første avsnitt høyre spalte.

Vi mener utvalgets anbefaling er upresis og kan gi inntrykk av at Utlendingsdirektoratet har et tilsynsansvar når det gjelder etterlevelse av regelverket for brannsikkerhet i mottakssystemet. Vi påpeker at selv om Utlendingsdirektoratet fører kontroll med driftsoperatørenes kontraktsoppfølging, har vi ingen tilsynsmyndighet overfor asylmottak og driftsoperatører.

Tilsynsmyndighet og –ansvar følger sektoransvarsprinsippet i norsk forvaltning. Vi synes utvalgets rapport med fordel kunne tydeliggjøre Utlendingsdirektoratets ansvar som oppdragsgiver og hvor langt den strekker seg i forhold til sektormyndighetenes roller og arbeidsoppgaver.

Det følger av brann- og eksplosjonsvernloven at brannvesenet skal gjennomføre brannforebyggende tilsyn. Det er med andre ord ikke Utlendingsdirektoratets oppgave å kontrollere om driftsoperatørene driver asylmottak i henhold til gjeldende brannsikkerhetsnormer.

Når det gjelder behovet for oppfølging av internkontroll i mottak viser vi til forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften). Internkontroll skal sikre at virksomhetens drift tilfredsstillende i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen. Det følger av internkontrollforskriften at driftsoperatøren har selvstendig ansvar for innføring og gjennomføring av internkontroll i asylmottak, og at dette gjøres i samarbeid med arbeidstakerne og deres representanter. Selv om Utlendingsdirektoratet har et kontraktsforhold til driftsoperatørene, er det tilsynsmyndighet etter helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen som fører tilsyn med og gir veiledning om gjennomføring og etterlevelse av denne forskrift.

Ildspåsettelse

Ser vi på omfanget av branner registrert i DSBs database framgår det at brannvesenet i perioden 1997 – 2009 rykket ut til 144 branner i asylmottak. Brannårsaken er ukjent i nesten halvparten av tilfellene. Spesielt for asylmottak er at påsatte branner ved bar ild er den hyppigst forekommende kjente brannårsaken (...), se kapittel 3.5.1 side 54 første avsnitt høyre spalte.

Utlendingsdirektoratet ser behov for å nærmere kartlegge faktorer som fører til at beboere setter fyr på asylmottak. Vi ser en forsiktig økning i antall branntilløp og en merkbar økning i antall brannforsøk i mottak. Erfaringsmessig blir ildspåsettelse i asylmottak sjelden etterforsket og gjerningspersonen straffeforfølges ikke for å ha satt mange menneskeliv i fare. Utlendingsdirektoratet mener at politi- og justismyndighetene bør avsette nødvendige ressurser til å straffeforfølge gjerningspersonen(er).

Med hilsen

Frode Forfang
konstituert direktør

Frode Mortensen
avdelingsdirektør

Kopi: Justis- og beredskapsdepartementet v/Innvandringsavdelingen